

LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijai
LR Vyriausybei
LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
LR Švietimo ir mokslo ministerijai
Jaunimo reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Lietuvos verslo darbdavių konfederacijai
Lietuvos pramonininkų konfederacijai

REZOLIUCIJA
DĖL JAUNIMO GALIMYBIŲ DARBO RINKOJE PLĖTROS

LiJOT Asamblėja Nr. 25, 2009 m. gegužės 8-10 d.

Druskininkai

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), atstovaudama Lietuvos jaunimo organizacijoms ir vienydama jaunimą, siekia atkreipti visuomenės ir valdžios institucijų dėmesį į ekonominio sunkmečio metu ypatingai pablogėjusias jaunų žmonių sąlygas darbo rinkoje. Tarptautinės darbo organizacijos (International Labour Organization) atlikto tyrimo metu buvo nustatyta, kad pasaulis 2008-aisiais metais patyrė didžiausius darbo rinkos sunkumus nuo 1930-ųjų metų, tuo tarpu nedarbo lygis Lietuvoje 2009 m. padidėjo iki 13,9 proc.¹ Jaunimo nedarbo problema Europos lygiu yra akivaizdi ir pripažinta jau nuo 2008-ųjų metų. Europos jaunimo forumas praeitais metais patvirtino politinį dokumentą „Dėl jaunimo darbo“², šiemet Europos jaunimo forumas jaunimo nedarbo problemos sprendimo pasiūlymus pristatė Europos Sąjungos socialinės apsaugos ir darbo ministrams.³

Darbo vietų trūkumas ir sunkios darbo sąlygos daro įtaką kiekvieno individo gyvenimui, o jauni žmonės šioje situacijoje yra ypatingai pažeidžiami. Jauni žmonės patiria daug sunkumų bandydami susirasti savo pirmąjį darbą, o per paskutinius trejus metus darbo rinkos sąlygos

¹ ILO „Global Employment Trends, 2009“, < http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_101461.pdf >.

² YFJ policy paper on youth employment (COMEM 0813-07)

³ YFJ „Youth employment in the times of crisis“ (0003-09, Employment and Social)

jauniems žmonėms nepagerėjo⁴. Tokia situacija neleidžia jaunimui visavertiškai integruotis į visuomenę. Šiuo metu egzistuojantys ekonominiai sunkumai kelia baimę jauniems žmonėms, nes jų darbo situacija gali dar labiau pablogėti, o jaunimui, ieškančiam savo pirmojo darbo, kelias į darbo rinką gali būti visiškai užkirstas.

Jauniems žmonėms dažnai nesuteikiamos tinkamos darbo sąlygos, socialinės garantijos ir jiems tenka dirbti darbus, neatitinkančius jų sugebėjimų, poreikių ir išsilavinimo.

Formalaus švietimo įstaigose nepakankamai lavinami praktiniai įgūdžiai, atitinkantys darbo rinkos poreikius, trūksta karjeros planavimo ir profesinio orientavimo paslaugas profesionaliai teikiančių specialistų.

2000 m. Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje (priimtame dokumente 8595) neformalusis ugdymas įvardytas kaip esminis papildymas formalaus švietimo sistemai. LiJOT 2008 m. priimtoje rezoliucijoje dėl NFU*⁵ įvardijamas pagrindinis neformalaus ugdymo tikslas – visapusiškai lavinti savarankišką, bendruomenės gyvenime dalyvaujančią asmenybę. Tuo tarpu 2009 m. LR Vyriausybė ir savivaldybės ženkliai sumažino jaunimo verslumo ir kitų socialinių kompetencijų neformalaus ugdymo programų finansavimą. Manome, kad neracionalus finansavimo minėtoms programoms apkarpymas tik padidins jaunų žmonių atotrūkį nuo darbo rinkos poreikių.

Remiantis išsilavinimo poreikio didėjimo tendencija, teigiame, kad ši karta gerai išmano naująsias technologijas, yra mobili ir atvira naujovėms bei iššūkiams. Nekreipiant tinkamo dėmesio į šį faktą ir neišnaudojant pilnai jaunų žmonių potencialo, dabartinė jaunimo karta patirs ilgalaikes neigiamas pasekmes ateityje, o efektyvus ir tinkamas investavimas į jauną žmogų yra esminis ir būtinas žingsnis sėkmingam ekonominio sunkmečio įveikimui.

Būtina atkreipti ypatingą dėmesį į jauno žmogaus parengimą darbo rinkai, ypač žinant, kad tik 12 proc. jaunų žmonių Lietuvoje dirba pagal specialybę,⁶ todėl LiJOT, vienijanti didžiausias jaunimo organizacijas Lietuvoje ir siekianti jaunimui palankių pokyčių, kviečia visuomenės ir valdžios institucijas atkreipti tinkamą dėmesį į jaunų žmonių situaciją Lietuvos darbo rinkoje ir siūlo:

1. didinti studijų ir mokslo įstaigų bei verslo struktūrų bendradarbiavimą, siekiant rengti specialistus, atitinkančius rinkos keliamus reikalavimus bei subalansuojant ilgalaikį būsimą

⁴ ILO „Global Employment Trends, 2009“, <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_101461.pdf>, 12psl.

⁵ LiJOT pozicija dėl jaunimo Neformalaus ugdymo sampratos ir įgyvendinimo (2008 m.)

⁶ „Jaunimo situacijos sociologinis tyrimas“, 2007m, Lietuva, <<http://www.jrd.lt/index.php?1608143337>>.

specialistų poreikį. Be to, itin svarbu yra keisti nusistovėjusią studento praktinio darbo tvarką, sudarant visas sąlygas jaunam žmogui atlikti pilnavertę praktiką, atitinkančią studijuojamą specialybę ir sudarant sąlygas praktikos metu gilinti gebėjimus ir žinias, reikalingas būsimai profesijai.

2. šviesti jaunos žmones jau mokslo įstaigose apie būdus ir galimybes įžengti į darbo rinką, vykdyti kokybišką profesinį orientavimą, taip išvengiant didelio laiko tarpo tarp studijų baigimo ir pirmojo darbo suradimo. Būtina skatinti glaudesnę bendradarbiavimą ir savitarpio supratimą tarp Karjeros centrų, darbo biržos ir studentų atstovybių ir moksleiviškų organizacijų, tokiu būdu sudarant visas įmanomas sąlygas jaunam žmogui gauti visą reikalingą informaciją apie galimas ateities darbo rinkos perspektyvas.
3. sudaryti sąlygas remti jaunų žmonių verslumo, kaip socialinės kompetencijos, ugdymą, jaunimo nevyriausybinės organizacijos turi būti tinkamai įvertinamos, kaip vienos iš šio gebėjimo teikėjų. Be to, mokslo įstaigos, pradedant nuo bendrojo lavinimo mokyklų, turi integruoti verslumo ugdymo metodus ir priemones į jaunų žmonių mokymo procesus.
4. pripažinti ir tinkamai įvertinti visus jauno žmogaus gebėjimus ir kompetencijas, įgytas nevyriausybinėse organizacijose neformaliojo ugdymo metu ar dirbant savanorišką darbą. Jaunimo organizacijose veikiančios jauni žmonės neformalaus ugdymo procesų metu įgyja tokius gebėjimus ir įgūdžius, kurių nesuteikia formaliojo ugdymo įstaigos, ir ši patirtis dažnai būna ypatingai svarbi ir reikalinga jaunam žmogui darbo rinkoje.
5. sudaryti sąlygas jauniems žmonėms studijuoti ir stažuotis kitose šalyse, taip investuojant į įvairiapusių jauno žmogaus gebėjimus, jaunimo mobilumas turi būti skatinamas kuo įvairesniais būdais, nes akivaizdu, kad egzistuojančių Europos Sąjungos programų žinomumas, galimybės ir įgyvendinimo efektyvumas nėra pakankamas⁷.
6. užtikrinti jauno žmogaus galimybes ir sudaryti tinkamas sąlygas mokymuisi visą gyvenimą, taip prisidedant prie Lisabonos strategijos tikslų, kuriais siekiama sukurti konkurencingiausią, žiniomis ir gebėjimais grįstą Europos Sąjungos ekonomiką.
7. skatinti darbdavius sudaryti sąlygas nekvalifikuotam ar mažai kvalifikuotam jaunimui, formuoti jo profesines kompetencijas, suteikti konkrečiam darbui reikalingus įgūdžius ir

⁷ Tik 7,4% jaunų žmonių studijų aukštojoje mokykloje metu pasinaudojo ERASMUS programa, „Jaunimo situacijos sociologinis tyrimas“, 2007m, Lietuva, < <http://www.jrd.lt/index.php?1608143337>>.

žinias, ypač tais atvejais, kai adekvačių gebėjimų neteikia oficialios bendrajį ar aukštąjį išsilavinimą teikiančios įstaigos.

8. suvienodinti kvalifikacinius standartus tam tikrai darbo rinkos sričiai, siekiant išvengti nepagrįstų reikalavimų darbo rinkos dalyviams.
9. skatinti jaunas žmones rinktis mažiau populiarias darbo rinkos sritis, profesijas, taip pat, jaunų specialistų mobilumą šalies viduje, taip užtikrinant tolygų reikiamas kompetencijas turinčios darbo jėgos pasiskirstymą.

Esame įsitikinę, kad pateikti siūlymai yra būtini siekiant gerinti esamą situaciją valstybėje ir kviečiame Lietuvos Respublikos visuomenės ir valdžios institucijas atsižvelgti į siūlymus ir tokiu būdu prisidėti prie jaunimo potencialo stiprinimo ir jiems palankių darbo rinkos sąlygų sudarymo šalyje.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos

Prezidentas

Šarūnas Frolenko